דרשוני כרך א — כנגד ארבע בנות

כנגד ארבע בנותעינת רמון

כנגד ארבע בנות דיברה תורה:אחת חכמת-לב, ואחת מורדת, ואחת תמה, ואחת שאינה יכולה לשאול.

חכמת-לב, זו מרים – מה היא אומרת?'אבא, קשה גזרתך יותר משל פרעה... פרעה הרשע, ספק מתקיימת גזרתו ספק אינה מתקיימת, אתה צדיק בוודאי שגזרתך מתקיימת'. הלך אביה בעצת בתו. אף אנו נצא אחריה בתופים ובמחולות ונפיץ נבואתה בגויים.

מורדת, זו תמר – מה היא אומרת?'הַכֵּר-נָא' (בראשית לח, כה) את דרכי השעבוד והעריצות של שלטון אדם באדם. אף אם מרדה בסמכות נאמר: 'צדקה' ממנו ואין לנו חירות עד שנשוב מדרכינו.

תמה, זו רות – מה היא אומרת?'אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי אלהיך אלהי' (רות א, טז).אף אנו נחזקה בדבקותה באלו שאהבה נפשה, ונאמר לה: 'יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל' (שם, ד, יא).

ושאינה יכולה לשאול, זו שבוית מלחמה, אשת יפת תואר.רק בכייה החרישי נשמע, שנאמר 'ובכתה את אביה ואת אמה' (דברים כא, יג).אנו נפתח לה. נהיה לה לפה והיא תהיה לנו לשופטת. נשיבה אל בית אמה ואל חדר הורתה, וקראנו 'דרור בארץ לכל ישביה' (ויקרא כה, י).

מדרש זה פורסם לראשונה בתוך: הגדת הלילה הזה: הגדה ישראלית (בעריכת נעם ומישאל ציון), ירושלים 2004.

אבא, קשה גזרתך – בבלי, סוטה יב, ע"א: 'שהלך בעצת בתו. תנא: עמרם גדול הדור היה, כיון שגזר פרעה הרשע כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, אמר: לשוא אנו עמלין! עמד וגירש את אשתו, עמדו כולן וגירשו את נשותיהן. אמרה לו בתו: אבא, קשה גזירתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקיבות'. צדקה ממנו – על פי בראשית לח, כו.